

I el priorat o església cabdal de *Barravés* documentat ja 1080, 1092, 930-1094, 1198, 1265, 1280; i fins la Font Barravés de Cirés. En fi, la *passeria Barravez*, que encara que la vegem en una dada de 1513, pertany al llenguatge tradicional i ultra-arcaic de les convencions pastorals pirinenques catalano-gascones. També ho trobem en fem. plural: *partes Barravesas*, ja a. 1310. Tot acaba de palesar el caràcter d'adj. en -és, ll.-ENSIS. I en el fons, tots són conceptes personals: de tipus feudal o feudo-eclesiàstic. No sabem què pot ser aqueix radical, podrien aqueixes consideracions donar-nos-en un indici. Però llavors, ¿què seria *barrau*, resta del nom?

Potser ens donen un altre raig de llum uns NLL del pròxim Llenguadoc. A l'Aude es troba una *Fons Barrau* l'any 1332, Fontem *Barravi* pel mateix temps, *Fons Barravorum* el 1320, en te. de Villasavary (encara que avui trivialitzat en *Clot d'en Barié* o *Font d'en Barriere*); i en el mateix departament apareix una formació igual a la nostra: mas *Barrabès* o *Barabès* te. Fonters-du-Bazès, c^o Fanjaus; aquí doncs sembla clar que és derivat del NP *Barrau*, majorment havent-hi una derivació adj. paral·lela, en -an: un mas *Baraban* i un bosc *Barraban* (te. Fontcuberte i te. Joucou). Doncs del NP *Barrau*, puix que també hi ha *La Barrabe*, mas del te. Montreal (tots ells en Sabarthès, *Di. Top. de l'Aude*).

Doncs crec que el nostre pot venir també del NP *Barrau*. I no es veu cap raó ferma que s'hi oposi. Potser un gran senyor que fundà aqueixa baronia i dotà aquell monestir. Quan en les mencions antigues llegim *Barraues* solem entendre -avés, i és lògic que aquí també ho fem; però tampoc podem recusar la possibilitat que fos -ayés, almenys en part de les antigues, car és sabut que en aquesta banda del domini català i gascó la *y*, com en basc, va passar directament a *v*, sense ser mai una *v* labiodental.

Bé pot ser per aquest origen senyorial que el nom *Barravés* es vagi enfondir tan poc en el parlar de la gent rústica, fins al punt de quedar oblidat en la consciència popular de la gent dels llocs. Fins el vell i culte capellà de Vilaller l'ignorava, fins al punt de suggerir-nos a mi i al pagès informant que podia ser el nom d'alguna pda. rústica (—De la vall de Villaller? —No sé...). Res ja d'aquella nissaga de barons... Sic transit gloria mundi!

El NP *Barrau* fou tan antic i arrelat entre nosaltres com en el Llenguador. *AlcM* el troba en 4 pobles del cat. or. i un de l'occid.; el sé com a nom d'una família de fabricants barcelonins; en el Ross. em consta en aquesta forma l'a. 1284, i un Joan *Barrau* era escrivà de Perpinyà el 1314 (*RLR* IV, 363; xxx, 361).

Però el que més interessa: una família *Barrau* tenia moltes propietats en el te. de Benasc a la fi de l'E. Mj.: en un doc. de 1522 es marquen en aquell terme afrontacions de les propietats de Pere *Barrau* (*Est. Rom. I.E.C.* II, 243); qui sap si serien encara progènie del *Barrau* epònim de la vall veïna.

És clar que és un de tants NPP germànics, en -au. La major part se solen derivar d'originals en -ALD (a

la manera d'*Arnau*, *Patau* etc.; -ALDU canviat en *allu*, *au(l)*; també amb aquesta arrel germ. BER/BAR- ens pogué donar tal derivat: «--- vobis *Barrallo* de Monte albo --- ego *Barraldus* (bis) ---» a. 1234 (MiretS, 309). Tanmateix crida l'atenció la gran extensió que en aquest cas, mostra la variant en -al, i des d'antic: *Seniofred Barral*, a. 1016 (Terrassa, *BABL* VII, 402); *Sinfre Barral* a. 1110 (*Cart. St. Cu.* III, 10); *En Barral* de Aravell, 1518, al *Spill* de Castellbò, f.º 7r.; el *Mas Barral*, del te. de Vidrà, és dels més antics (XIII, apèndix 19).

Com que la terminació -al és també normal que vingui de -au per consonificació secundària, i els NPP germànics en -RAD són tan copiosos com els en -(WA)LD (232 en Först., i molts en Aebischer, *On. Cat.*, § 26), crec que hi hagué suma i superposició de BAR- o BER-RAD amb BER-WALD, i que per això s'explica la -rr- doblada que és constant en el nom en qüestió; quant a la *a* de la primera síl·laba, tant pot ser deguda a la coneguda evolució cat. *e* > *a* davant *rr*, com ja davallant del germànic (on es troben les arrels BAR- i BALW-junt amb BER: Först.).¹

Essent *Barrau* la font primària de *Barral*, raó de més per dissipar tot escrúpol a la derivació *Barrau* → *Barravés*.²

Si perdéssim la por a postular ètimons compostos, imaginariem una alternativa etimològica proto-basca BARR-AO 'la boca o gola d'avall' > *Barrau*, que aplicat de primer a la desembocadura, donaria lloc al derivat *vall barraués*. Mot format com el del circ de *Baiou* a l'alta vall Ferrera < (I)BAI-AO 'boca de la ribera'; aquí en combinació amb l'element bc. BARR- que ha donat els NLL cerdans *Bar-guja*, *Esta-var* etc. La por a cercar arrel germànica en una zona on quasi tota la toponímia antiga és bascoide, compensaria aquella altra temença.

Dades trobades més tard semblen demostrar que no és errada *Arravensem*. 1083: «Ego Sancium --- aragonensium, pampilonensium et ripacurcensium rex --- trado castrum quod dicitur Vivo cum omnibus terminis et pertinentiis suis Sancto Andree Apostolo --- Do no etiam omne valle *Arravensem* cum pertinentiis, et dono --- Supra Saliente --- et dono illi valle que dicitur Donui» (Yela Utrilla, *Cart. de Roda* 1, doc. VII, lín. 6). 1117: «Raimundus, barbastrensis episcopus, comendat et donat in fevum predicto Raimundo Petri de Eril castrum quod dicitur Vivum --- Et dat episcopus unum excusatum in villa de Vivo, caputmanso de Ramon Joseph, et alium in Suprasalientem in villa Aneto Alt Asner, excepto X^a que est Sancti Andree. Et si fuerit mercatum in valle *Arravensi*, faciant quinque partes» (Yela Utrilla, *El Cartulario de Roda*, sèrie 2A, doc. VII, lín. 33).

Aquesta forma discrepant *Arravensis* en lloc de *Barravensis* no es funda, però, més que en el testimoni del *Cartulari de Roda*, que és evidentment d'on l'havia tret també en Pach. en la *Història de Roda*. Té, però, ben poc valor envist la trentena de testimonis unànimes de *Barravensis*, en què coincideixen textos de totes les èpoques i procedències i de tota mena de fonts